

Наталія МАТОРИНА

кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської та слов'янської філології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», вул. Г. Батюка, 19, м. Слов'янськ, Донецька область, Україна, 84116

ORCID: 0000-0001-6012-5663

Scopus-Author ID: 57290990800

n.m.matorina@gmail.com

Бібліографічний опис статті: Маторіна, Н. (2022). Спадщина Бруно Шульца в контексті євроінтеграційних процесів у сфері філології. *Folia Philologica*, 4, 78–87, doi: <https://doi.org/10.17721/fovia.philologica/2022/4/9>

СПАДЩИНА БРУНО ШУЛЬЦА В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СФЕРІ ФІЛОЛОГІЇ

Державна політика стосовно інтеграції України до Європейського Союзу впливає на всі галузі суспільного життя. Наша країна чітко визначає орієнтири щодо вступу в освітній і науковий простір Європи, удосконалює науково-дослідницьку й освітянську діяльність у контексті європейських вимог. Євроінтеграційна спрямованість сприймається як певний виклик й у сфері філології, бо євроінтеграція – це не лише про політику чи економіку; це й про культуру, мистецтво, науку, освіту. Наукові доробки філологічного спрямування є певними актуалізаторами знань про наше минуле і сьогодення, які також мають допомагати подоланню міжнаціональних суперечок і, безумовно, сприяти міжсуспільному об'єднанню в сучасному глобалізованому світі. Метою наукової розвідки є аналіз художньо-мистецької спадщини Бруно Шульца завдяки створенню систематизованої аналітично-інформаційної презентації відеоматеріалів про видатного митця, розміщених у мережі Інтернет, для популяризації унікальної шульцівської творчості в контексті європейської інтеграції на філологічному, зокрема літературознавчому рівні. Наскільки нам відомо, наукових напрацювань, які б систематизували й аналізували мережеву відеоінформацію про літературний дискурс письменників Галичини, зокрема Бруно Шульца, немає. У дослідженні застосовувався метод культурно-логічного аналізу художнього твору. Презентовано відеоконтент для розуміння конкретних – художніх чи образотворчих – творів або всієї творчості Бруно Шульца. Шульцівський дискурс у мережі Інтернет формують різноманітні відеоматеріали: лекції, презентації, вебінари, прогулянки, екскурсії, репортажі, інтерв'ю, мультиплікаційні, документальні, художні фільми тощо. Презентовані в науковій розвідці відеозустрічі з Бруно Шульцом посприяють прочитанню шульцівської прози, спілкуванню з графічними роботами Майстра, відвідуванню магічних шульцівських місць тощо.

Ключові слова: Україна, Європейський Союз, європейська інтеграція, літературознавство, Бруно Шульц, Інтернет, відеоконтент.

Natalia MATORINA

PhD in Philology, Associate Professor at the Department of Germanic and Slavic Philology, Donbas State Pedagogical University, Sloviansk, Donetsk region, Ukraine, 84116

ORCID: 0000-0001-6012-5663

Scopus-Author ID: 57290990800

n.m.matorina@gmail.com

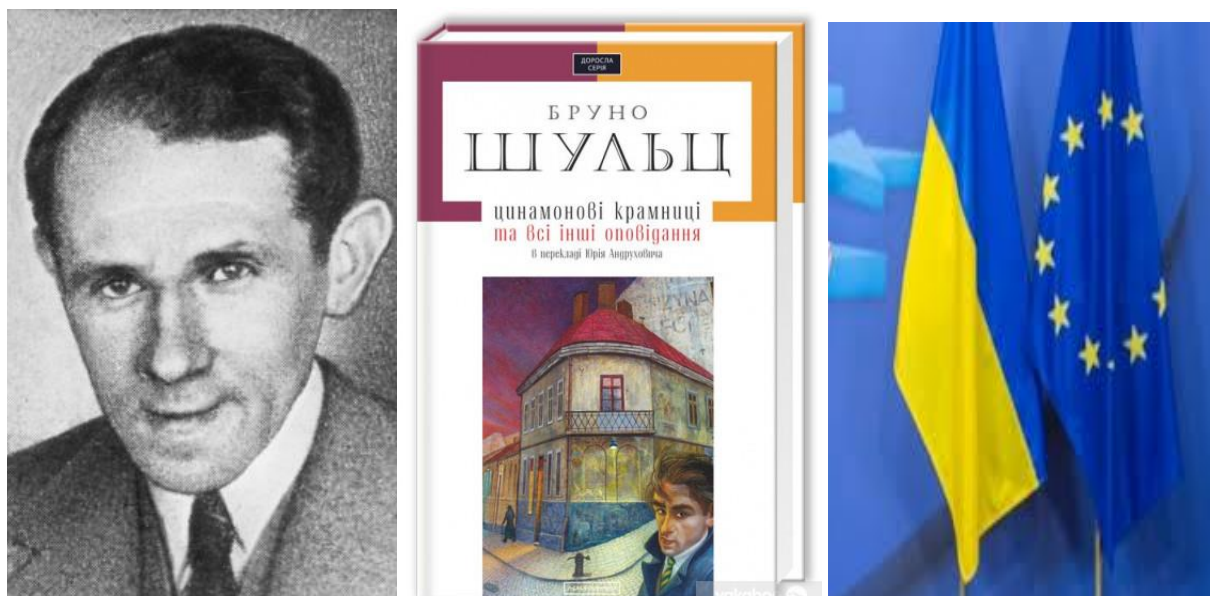
To cite this article: Matorina, N. (2022). Spadshchyna Bruno Shultsa v konteksti yevrointehratsiinykh protsesiv u sferi filolohii [The heritage of Bruno Schulz in the context of Eurointegration processes in the field of philology]. *Folia Philologica*, 4, 78–87, doi: <https://doi.org/10.17721/fovia.philologica/2022/4/9>

THE HERITAGE OF BRUNO SCHULZ IN THE CONTEXT OF EUROINTEGRATION PROCESSES IN THE FIELD OF PHILOLOGY

The state policy regarding Ukraine's integration into the European Union affects all areas of social life. Our country clearly defines its orientation towards entering the educational and scientific space of Europe and improves scientific research and educational activities in the context of European requirements. The European integration orientation is

perceived as a certain challenge in the field of philology because European integration is not only about politics or economics; it is also about culture, art, science, and education. The scientific achievements of philological studies serve as certain actualizers of knowledge about our past and present, helping to overcome international disputes and undoubtedly contributing to inter-societal unification in the modern globalized world. The purpose of the scientific research is to analyze the artistic heritage of Bruno Schulz by creating a systematized analytical and informational presentation of video materials about the outstanding artist available on the Internet. This aims to popularize his unique multifaceted creativity in the context of European integration at the philological level, particularly in the field of literary studies. As far as we know, there are no scientific studies that would systematize and analyze online video information about the literary discourse of Galician writers, in particular Bruno Schulz. The research employs the method of cultural and logical analysis of the artistic work. The study presents video content for understanding specific – artistic or visual – works or the entirety of Bruno Schulz's creative oeuvre. Schulz's discourse on the Internet is shaped by various video materials such as lectures, presentations, webinars, walks, excursions, reports, interviews, cartoons, documentaries, feature films, etc. The video meetings with Bruno Schulz presented in the scientific study will contribute to the reading of Schulz's prose, engaging with the Master's graphic works, and visiting magical Schulz's places, among other aspects.

Key words: Ukraine, European Union, European integration, literary studies, Bruno Schulz, Internet, YouTube, video content.

Портрет Бруно Шульца¹; фото обкладинки збірки оповідань письменника в перекладі Ю. Андруховича²; фото Державного прапора України та Прапора ЄС

Бруно Шульц жив у тривожні часи незворотних геополітичних змін, коли формувалися нові культурні коди та ідентичності сучасних європейських країн. Нині його проза, у якій кризь міфологію проступає надзвичайна метакультура Центрально-Східної Європи, – це можливість побачити колосальну перспективу минулого, з якої постали сучасні держави Центральноєвропейського субконтиненту.

Роман Малиновський³

Попри трагічну смерть від рук нацистів і загибель більшої частини творчої спадщини скромного провінційного учителя, нині митець повернувся в Україну як одна з ключових ланок культурного коду Центральної Європи.

Андрій Павлишин⁴

¹ Усі фото взято з відкритих джерел.

² Див.: Шульц Б. Цинамонові крамниці та всі інші оповідання в перекладі Юрія Андруховича : оповідання / переклад з польської. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2017. Вид. четверте. 384 с.

³ Див.: URL: http://www.korydor.in.ua/ua/stories/andruhovich_schultz.html.

⁴ Павлишин А. Бруно Шульц. Харків : Фоліо, 2021. С. 2.

Справжня магія творчості Шульца – хай наскільки відрізняються її тлумачення – полягає у тому, що вона об'єднує, а не розмежує читачів, постійно залучаючи нових adeptів у Шульцівську спільноту, яка буквально не знає кордонів.

Влодзімеж Болецький

Актуальність проблеми. Вибором українського народу, підтвердженням Революцією Гідності та закріпленням у Конституції України, є, зокрема, і процес європейської інтеграції. Європейська інтеграція України до ЄС – непросте питання, яке вимагає уваги, обговорення, розв'язання тощо. Державна політика щодо зближення України з Європейським Союзом впливає на всі галузі суспільного життя. Зокрема, це певний виклик й у сфері філології, яка не може залишитися осторонь таких важливих змін у суспільстві, бо євроінтеграція – це не лише про політику чи економіку; це і про культуру, мистецтво, науку, освіту. Освітня, мистецтвознавчі, науковці, зокрема й філологи, є відповідальними за адекватність інтерпретації минулого і сучасного життя української спільноти, враховуючи його національно-культурну специфіку. Наукові доробки культурологів, мистецтвознавців, літературознавців, мовознавців, істориків є певними актуалізаторами знань про наше минуле й сьогодення, а також вони мають слугувати порозумінню й подоланню міжнаціональних, міждержавних, міжрелігійних, геополітичних викликів, упереджень, суперечок, ускладнень між народами і, безумовно, сприяти справжньому міжсуспільному єднанню в сучасному глобалізованому світі. Цей процес повинен забезпечити поступ української держави і суспільства на шляху до спільноти розвинених демократичних країн, а також гарантувати захист життєво важливих національних інтересів у складному зовнішньому та внутрішньому оточенні.

Письменником і художником, який зближує різні нації, багатогранна творчість якого є синтезом багатьох культур, є польськомовний митець єврейського походження з Галичини першої половини ХХ ст. Бруно Шульц (1892–1942). Актуальність запропонованої роз-

відки не викликає сумніву: популяризація життя й творчої спадщини унікального українця нині є нагальною і вкрай потрібною, зокрема крізь призму євроінтеграційних процесів культурологічного й філологічного спрямування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загалом досліджень і публікацій на тему європейської інтеграції – наукових і науково-популярних статей, монографій, ґрунтовних дисертацій тощо – достатня кількість. Євроінтеграція є предметом наукових напрацювань політичного, юридичного, економічного, технічного, географічного, історико-культурологічного, соціологічного, герменевтичного, феноменологічного, компаративістичного, філософського, філологічного тощо спрямування. Досліджують історію руху до єдиної Європи, презентують аналіз сучасного стану проблем і механізмів реалізації зазначеного курсу, простежують його основні етапи, розглядають питання участі України в інтеграційних процесах та співпраці з ЄС, регіональної євроінтеграції тощо (Малик, Киричук, Залуцький, 2006; Артёмов, 2007; Мідделаар, 2018; 2021⁷). Життя й творчу спадщину Бруно Шульца різноаспектно досліджували й досліджують науковці та критики різних країн. Значущим є покажчик бібліографії творів Бруно Шульца, а також досліджень, які висвітлюють життя й діяльність митця, він налічує 854 позиції бібліографічних хронологічних записів (1989–2018) (Бруно Шульц (1892–1942), 2018). Шульца досліджують як літературного критика, теоретика літератури й філософа (Bartosik, 2000; Бруно Шульц як філософ і теоретик літератури, 2014), письменника (Jarzębski, 1999; Фіцовський, 2010), епістолографа (Шульц, 2002), художника (Фіцовський, 2014), педагога (Хцюк, 2011; Budzyński, 2011; Хомич, 2015) тощо. Наукових напрацювань щодо презентації знакової постаті Бруно Шульца в контексті євроінтеграційних процесів у філологічній (зокрема, літературознавчій) сфері шульціана,

⁵ Стаття має три епіграфи, іншими словами, «триепіграф»: окаянізм *триепіграф* створено авторкою за аналогією з шульцівським *тримістом* → Дрогобич – Трускавець – Борислав.

⁶ Болецький В. Венера з Дрогобича (про Бруно Шульца). Київ : Літопис, 2022. С. 13.

⁷ Серед досліджень і публікацій з проблематики наукової розвідки зазначаємо лише такі, які послуговували джерельною базою дослідження.

наскільки нам відомо, немає дотепер. Можна лише назвати окремі публікації Н.М. Маторіної, у яких авторка побіжно аналізує окреслену проблему в аспекті літературознавчої та мистецькознавчої дидактики (Маторіна, 2021; 2022). У цьому сенсі студювання творчого доробку знаного митця набуває неабиякої актуальності, тим паче знаковим є той факт, що шульцознавці всього світу сприймають постать *австро-угорсько-польсько-єврейсько-галицького письменника* Бруно Шульца за взірця *космополітичного* митця (Клех, 2008: 101).

Метою статті є аналіз художньо-мистецької спадщини Бруно Шульца завдяки створенню систематизованої аналітично-інформаційної презентації відеоматеріалів, розміщених у мережі Інтернет, для популяризації унікальної багатогранної творчості загальновідомого митця в контексті європейської інтеграції на філологічному, зокрема літературознавчому рівні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретико-методологічним підґрунтям наукової розвідки вибрано поняття *«європейська інтеграція»* та *«євроінтеграційні процеси у сфері філології»*, але термінологічний аспект досліджуємо побіжно, оскільки він потребує глибшого спеціального аналізу й мета статті цього не передбачає.

Під європейською інтеграцією (= євроінтеграцією) (у широкому сенсі) розуміємо процес налагодження політичного, економічного, юридичного, соціального, наукового, культурного, освітянського, інформаційного тощо співробітництва європейських держав та зближення їхніх національних спільнот. Євроінтеграція України (у вузькому сенсі) – це зміна світоглядного стандарту в українському суспільстві, трансформування світоглядних принципів усіх рівнів життєдіяльності соціуму, зокрема й культурного, мистецького, наукового й освітянського.

У статті презентуємо відеоконтент, у якому представлено контекст, потрібний для розуміння конкретних – художніх чи образотворчих – творів або всієї творчості Бруно Шульца, без фактів біографії, без особливих термінів, лише концентрована, ретельно дібрана інформація в оптимальному часовому форматі – у середньому від 5 до 30 хвилин.

Шульцівський дискурс у мережі Інтернет формують різноманітні відеоматеріали: лекції, презентації, вебінари, прогулянки, екскурсії,

репортажі, інтерв'ю, мультиплікаційні, документальні, художні фільми тощо.

Відеофільм-презентація *«Життя і творчість письменника та художника Бруно Шульца»* із серії «Світ мистецтва. Бруно Шульц» (2013, автор і режисер С. Венік, 30 хв). Про особисте сприйняття постаті знаного дрогобичанина Бруно Шульца розповідають мистецтвознавиця Ірина Климова, художник Лев Лазар-Скоп, перекладач та історик Андрій Павлишин, головний редактор видавництва «Дух і Літера» Леонід Фінберг; уривки з оповідань Бруно Шульца – «Віхола», «Мертвий сезон», «Книга», «Геніальна епоха», «Весна» – читають актори В. Донченко-Бутковська та В. Паляниця; використано кадри з фільмів «Піаніст» (реж. Р. Поланскі), «Санаторій під Клепсидрою» (реж. В. Хас), «Амаркорд» (реж. Ф. Фелліні); за кадром звучить суголосна творчості Бруно Шульца музика композиторів А. Шнітке, Д. Шостаковича, Ф. Шопена, Р. Вагнера, Г. Брегговича, Й. Брамса тощо.

Відеолекція *«Театр і смерть Бруно Шульца у Дрогобичі»* (2022, лектор історик-мистецтвознавиця, кураторка виставок, редакторка, перекладачка Діана Клочко, 1,5 год). Ідеться насамперед про образотворчу спадщину Шульца-художника: охарактеризовано основні теми, наведено багато маловідомих фактів із творчого життя митця, цікавих авторських спостережень, зацентровано на новітніх шульцівських мистецьких підходах; розповідь супроводжує презентація відеоматеріалів біографічного, літературознавчого та мистецького спрямування. Лекторка не лише цікаво розповідає про письменника й визначного митця, а й вчить свого глядача і слухача інтерпретувати зміст прозових творів Бруно Шульца, розумітися на мистецтві, критично осмислювати й поцінювати вітчизняну мистецьку спадщину, порівнювати її зі світовими шедеврами тощо.

Історичний вебінар *«Бруно Шульц: інтелектуальна археологія»* (2021, ведучий Владислав Яценко, доповідач Андрій Павлишин, 1 год). Про Бруно Шульца крізь призму археології, тобто завдяки пошукам «земних» слідів та їх відтворенню й донесенню до шанувальників знаного митця (на сайті «Історичний вебінар / Historical webinar», рубрика «Книжковий огляд») розповідає історик, перекладач і публіцист Андрій Павлишин. Дослідник

наводить біографічні дані, зокрема й маловідомі чи спірні дотепер, у форматі презентації календаря життя, творчості й рецепції Бруно Шульца; розповідає про рукописну спадщину Бруно Шульца, його прихід до польського й українського читача, про численні переклади прозових творів Шульца різними мовами; аналізує основні праці шульцознавців, зокрема польських й українських, як-от: Єжи Фіцовського, Станіслава Росека, Владислава Панаса, Єжи Яжембського, Анни Кашуби-Дембської, Тараса Возняка, Богдана Лазорака, Леоніда Тимошенка, Лесі Хомич та Ігоря Чави; презентує власну книгу «Бруно Шульц» (Павлишин, 2021); відповідає на питання ведучого тощо. Розповідь супроводжує презентація відеоматеріалів, присвячених знаковій постаті *унікального українця* Бруно Шульца. Вебінар сприймається як надзвичайно інформативний, високоякісний, добірний навчально-пізнавальний відеоконтент.

Відеолекція «*На межі сну та божевілля. Світ образів Бруно Шульца*» (рос.) (2013, культурно-освітницький проєкт «Ешколот», 42 хв). Першу частину відеоконтенту присвячено Шульцу-письменнику (лектор літературознавець, перекладач і журналіст Еліезер Лесовий, Ізраїль), другу – Шульцу-художнику (лектор мистецтвознавиця Вікторія Сусак, Україна). Дослідники наводять цікаві факти з біографії Шульца-письменника і художника, презентують загальну характеристику його творчості завдяки окресленню основних мотивів прозових творів й образотворчої спадщини Бруно Шульца, акцентують на окремих особливостях творчої манери – художньої чи живописної; розповідь супроводжує демонстрація слайдів. Науковці висновковують: Шульц-письменник і Шульц-художник – це дивовижний синтез – для кращого розуміння літературної поетики Бруно Шульца треба завжди бути уважним і до його ілюстрацій та малюнків і навпаки.

Прогулянка Дрогобичем з анімованих рисунків Бруно Шульца (2015, ідея – В. Ципук, автор І. Нишпор, 4 хв). Рисунки для анімації взято з колекції найбільшої збірки рукописів, рисунків, графіки й листів Бруно Шульца, яка зберігається у Варшавському музеї літератури ім. А. Міцкевича, а також з музею «Дрогобиччина»: *Катеринник; Б'янка з батьком в екіпажі; Приїзд Юзефа до санаторію; Астрономічний*

рефрактор; Примірка у краця; Паломники; Особлива хода цих панночок; Батько, Юзеф і фотограф; Юзеф і людина-собака тощо. За кадром звучить музика у виконанні тріо скрипалів під керівництвом Альфреда Шрейера (1922–2015) – польсько-єврейського музиканта й культурного діяча, одного з учнів Бруно Шульца.

YouTube-канал «*Вишневий цвіт*» (дата реєстрації 12 березня 2012 р., блогер Люда Дмитрук). Це канал про книги, на якому йдеться про прочитане та придбане блогеркою Л. Дмитрук, де проводять спільні читання, організують інтерв'ю із цікавими людьми, презентують цікавинки з книжкового життя тощо. Одне з відео присвячене знайомству з Бруно Шульцом (плейлист «Прочитане»): ведуча демонструє власне розуміння художніх творів митця й особисте враження від магії художніх творів Шульца, читає уривок з оповідання Бруно Шульца «Серпень». Слухачі сприймають розповідь як високоінтелектуальну рекламу-запрошення до знайомства із Шульцом і до читання його неперевершених творів. Інше відео містить розповідь про ґрунтовне дослідження життя та творчості Шульца у книзі «Регіони великої ересі та околиці. Бруно Шульц та його міфологія» Єжи Фіцовського (Фіцовський, 2010), а також пронизливу розповідь про наречену Бруно Шульца Юзефіну Шелінську в книзі «Наречена Шульца» від польської дослідниці А. Тушинської (Тушинська, 2018) (плейлист «Бібліонетрі»).

Відеорозповідь «*Бруно Шульц і його рідне місто*» (2021, серія «Неймовірна Галичина: географія у біографіях», автори Ю. Юзьків і С. Клебан, 15 хв). Про Шульца-художника, Шульцгейт, про Шульцу-письменника, історію його кохання з Юзефіною Шелінською на тлі відеопрогулянки сучасним Дрогобичем, кадрів з документальних фільмів часів Бруно Шульца, слайдів біографічного спрямування тощо розповідає дослідниця історії Львівщини Маріанна Гункевич. На жаль, розповідь має окремі фактичні неточності, зокрема науковиця зазначає, що Бруно Шульц закінчив відділення суходільного будівництва Львівської політехніки та Віденську Академію мистецтв, але відомо, що через родинні обставини Бруно Шульц у Політехніці навчався лише впродовж двох років (з перервами), в Академії

стажувався (недовго), вимушений був повернутися до Дрогобича.

Відеорозповідь «*Бруно Шульц: шляхами Дрогобича*» (2018, екскурсовод Леонід Гольберг, 9 хв.). Науковий працівник Дрогобицького краєзнавчого музею «Дрогобиччина», дослідник шульцівського Дрогобича, журналіст Леонід Гольберг, ідучи вулицями сучасного Дрогобича, розповідає про життєвий шлях відомого письменника Бруно Шульца, його спадщину та пам'ятні місця Дрогобича, пов'язані з долею Шульца, убитого під час окупації, зокрема йдеться про вулицю Фроріанську, будинок 10, у якому Бруно Шульц жив у 1910–1941 рр. і де написав майже всі свої прозові твори; про перший у світі Музей-кімнату Бруно Шульца, відкритий 19 листопада 2003 р. у колишньому вчительському кабінеті всесвітньо відомого письменника й художника (тодішня Дрогобицька державна гімназія ім. Франца Йосифа, нині Дрогобицький державний педагогічний університет ім. Івана Франка) за ініціативи Полоністичного науково-інформаційного центру ім. Ігоря Менька ДДПУ; про вулицю Крокодилів – літературний відповідник вулиці Стрийської, найдовшої вулиці Дрогобича (завдовжки понад 4 км), названої на честь напрямку, який веде до міста Стрий, і вулиці Івана Мазепи; про віллу Б'янки⁸ – пам'ятку архітектури початку ХХ ст., яка знаходиться на вулиці Тараса Шевченка, 38, – один з найкращих зразків архітектурного стилю венеціанського модерну в Україні; про місце загибелі письменника й визначного художника Бруно Шульца тощо.

Життєвий і творчий шлях, художньо-мистецька спадщина всесвітньо відомого митця Бруно Шульца оповиті багатьма загадками, міфами та рясно присипані містицизмом. Автори проєкту «Три історії Бруно» намагаються знайти відповіді на окремі питання щодо загадковості Бруно Шульца в рядках його творів, а також у спогадах шульцівських сучасників.

⁸ Палац був збудований для лікаря-рентгенолога Йозефа Ротта – власника першого у Дрогобичі рентген-апарата. Послуги лікаря були популярними (за тогочасними уявленнями рентгенівські промені мали оздоровчий ефект) і не дешеви, тож Ротт міг дозволити собі таку будівлю. Проте будинок більш відомий не за прізвищем його власника, а за ім'ям головної героїні шульцівського оповідання «Весна» красуні Б'янки, яку письменник «оселив» у цьому палаці. Будинок за описом ототожнюють із цією віллою. Відтоді – з легкої руки Бруно Шульца – за будівлею закріпилася назва «Вілла Б'янки».

Три історії Бруно. Історія перша «Свій Юзько» (2020, ідея – Єгор Врадій, 10 хв). Про Шульца-вчителя розповідають від імені учнів обдарованого педагога, як-от: Анджея Хцюка, а також Рудермана, Матеса Хайліга та ін.

Три історії Бруно. Історія друга «Жінки Бруно» (2021, ідея – Єгор Врадій, 10 хв). Ідеться про роль, яку відігравали жінки у творчості Бруно Шульца. За допомогою книги Агати Тушинської «Наречена Шульца» автори проєкту презентують митця очима трьох різних жінок: польської перекладачки, учительки й бібліотекарки Юзефіни Шелінської, нареченої Бруно Шульца; докторки філософії, єврейської письменниці, перекладачки та літературного критика Дебори Фогель; а також однієї з вигаданих дрогобицьких повій... Кожна з них, у міру власної близькості до Майстра, а також рівня загальної культури, освіченості і соціального статусу, дає вичерпну характеристику Бруно Шульца як чоловіка і як людини⁹.

Радіорозмова «*Бруно Шульц – Андрій Павлишин*» (2020, авторка й ведуча журналістка Наталка Криничанка, 15 хв). Український журналіст, громадський діяч, історик та перекладач, широко відомий як дослідник творчості Бруно Шульца Андрій Степанович Павлишин дає інтерв'ю Львівському радіо, у якому розповідає про особисте сприйняття письменника й художника Бруно Шульца, наводить маловідомі факти з біографії митця. Маємо несподівано цікаве й креативне поєднання радіобесіди з демонстрацією слайдів про життєвий та творчий шлях Бруно Шульца: фотографії Бруно Шульца різних років, автопортрети, фото харизматичних шульцівських місць у Дрогобичі, графічні роботи художника тощо.

Документальний фільм «*Музей Бруно Шульца у Дрогобичі*» (2018, 6 хв). Автори відеоконтенту організували чудову заочну екскурсію-знайомство з експонатами Музею-кімнати Бруно Шульца у Дрогобицькому державному педагогічному університеті. У музейній експозиції можна побачити першовидання «Цинамонових крамниць» Бруно Шульца (Варшава, 1934 р.), «Книги листів» в опрацюванні Єжи Фіцовського, оригінал повісті Вітольда Гомбровича «Фердидурке» з обкладинкою та ілюстраціями Бруно Шульца, фотографії, ескібриси,

⁹ Чекаємо на вихід третьої історії про Бруно Шульца – «звичного й незвичайного»...

а також видання, присвячені творчості Шульца, авторства Владислава Панаса (Люблінський Католицький Університет), Єжи Яжембського (Ягеллонський Університет у Кракові); погруддя Бруно Шульца, автором якого є Петро Фліт тощо.

Відеопоказ «Пам'ятні місця Бруно Шульца у Дрогобичі» (3 хв). У стислому відеоконтенті автори презентують місця, пов'язані із життям та смертю Бруно Шульца. Ідеться про будинок, у якому в 2001 р. під час чергового ремонту випадково знайшли «настінні полотна» художника Бруно Шульца; частина стінопису (3 фрагменти) потрапила до музею «Голокост» в Ізраїлі, а решту (5 фрагментів) у 2002 р. після реставраційних робіт було передано музею «Дрогобиччина»; про пам'ятну плиту на тротуарі на місці загибелі Бруно Шульца 19 листопада 1942 р. у Дрогобичі від кулі шарфюрера СС Карла Гюнтера, який, вбиваючи «єврея свого шефа», помстився долі за власну нікчемність.

«ШульцФест (серія відеорепортажів)» про перебіг Міжнародного фестивалю Бруно Шульца в Дрогобичі, який від 2004 р. проходить кожних два роки (2004–2022). Мета заходу – привернути увагу до постаті визначного митця й до культурно-мистецької спадщини Дрогобича, а також зробити творчість Бруно Шульца предметом літературознавчих, мовознавчих, культурологічних, історичних тощо досліджень. За словами Віри Меньок, Шульцівський фестиваль у Дрогобичі стає вже імпрезою, добре відомою у світі, і притягує – без будь-якого перебільшення – людей науки, літератури, культури, мистецтва з усього світу.

Відеозустріч «Регіон великої ересі» у межах VI Фестивалю Бруно Шульца у Дрогобичі (2014, ведуча Олена Фанайлова, 55 хв). Директорка ШульцФесту Віра Меньок, поет і художник Сергій Слепухін, перекладачка Алла Татаренко, культурологиня Зоряна Рибчинська, перекладач

та історик Андрій Павлишин діляться власним сприйняттям непересічного Бруно Шульца.

Обсяг відеоматеріалів про Бруно Шульца в мережі Інтернет засвідчує, що в одній розвідці неможливо узагальнити матеріали всього відео-контенту, присвяченого талановитому письменнику й літературному критику, епістолографу, теоретику літератури, філософу, художнику, живописцю, маляру, рисувальнику і графіку, педагогу, перекладачеві Бруно Шульцу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Європейська інтеграція на сучасному етапі розвитку української держави і суспільства потребує культурологічної, наукової, освітньої та інформаційної підтримки, міжнародної кооперації фахівців і вирішення низки проблем, зумовлених процесом вступу України до ЄС. Вочевидь мистецько-культурний чинник теж впливає на динаміку європейської інтеграції, виступаючи одним із вагомих складників формування європейської ідентичності. Розширення і систематична популяризація шульцівського мистецько-художнього дискурсу на українських теренах, зокрема в мережі Інтернет, є запорукою розвитку й утримання впевненого курсу на європейську інтеграцію, на процес розбудови дедалі тіснішого союзу між народами Європи. Мистецько-культурні шульцівські проєкти, про які йшлося в науковій розвідці, є ефективною інституцією для забезпечення розвиненого культурного співробітництва, міжкультурного діалогу, розвитку полікультурності. Літературно-мистецька спадщина Бруно Шульца, безумовно, заслуговує на подальші наукові студіювання: творчий доробок усесвітньо відомого митця допомагає подолати історичні бар'єри, культурно-мовні відстані між представниками різних культурних систем в умовах глобалізації, сприяє взаємопорозумінню між різними культурами, якого можна досягти також і завдяки міжкультурній комунікації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Артёмов І.В. Проблеми і перспективи входження України в Європейський Союз : навчальний посібник. Ужгород : Ліра, 2007. 384 с.
2. Болецький В. Венера з Дрогобича (про Бруно Шульца). Київ : Літопис, 2022. 252 с.
3. Бруно Шульц (1892–1942): бібліографічний покажчик / уклад. Н.М. Рішаві ; редактор С.Ю. Фартушок; рецензенти: В.В. Меньок; Г. Юзефчук ; відпов. за вип. М.М. Дмитрів. Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, Бібліотека. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2018. 210 с.
4. *Бруно Шульц як філософ і теоретик літератури* : матеріали V Міжнародного фестивалю Бруно Шульца у Дрогобичі. Полоністич. наук.-інформ. центр ім. Ігоря Менька ДДПУ ім. І. Франка / редакція В. Меньок. Дрогобич : Коло, 2014. 782 с. Текст укр., пол. та англ.

5. Клех І. Територія сновидінь – мала вітчизна Бруно Шульца. *Антологія наукових матеріалів трьох міжнародних фестивалів Бруно Шульца в Дрогобичі* / за ред. В. Меньок. Полон. наук.-інформ. центр ім. І. Менька, ДДПУ ім. І. Франка. Дрогобич, 2008. С. 97–102.

6. Малик Я., Киричук О., Залуцький І. Європейський Союз. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2006. 610 с.

7. Маторіна Н.М. Бруно Шульц – письменник і художник, який зближує народи (матеріали до позааудиторної роботи з історії зарубіжної літератури). *Modern research in world science* : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції. Львів, 2022. С. 730–735.

8. Маторіна Н. Тестовий контроль як метод оцінювання навчальних досягнень студентів з історії зарубіжної літератури (на матеріалі творчості Бруно Шульца). *Dydaktyka polonistyczna*. 2021. №. 7 (16). С. 266–279.

9. Мідделаар Л. Нова політика Європи. Десять років політичних криз. Київ : Дух і Літера, 2021. 408 с.

10. Мідделаар Л. Перехід до Європи. Як континент став союзом. Київ : Дух і Літера, 2018. 576 с.

11. Павлишин А. Бруно Шульц. Харків : Фоліо, 2021. 123 с.

12. Тушинська А. Наречена Шульца / пер. з пол., прим. та комент. Віри Меньок. Чернівці : Книги – ХХІ, 2018. 368 с.

13. Фіцовський Є. Бруно Шульц. Книга образів / зібрав, упорядкував, написав коментар Єжи Фіцовський. Переклад з польської Лесі Лисенко. Київ : Дух і Літера, 2014. 560 с.

14. Фіцовський Є. Регіони великої ересі та околиці. Бруно Шульц та його міфологія. Київ : Дух і Літера, 2010. 544 с.

15. Хомич Л. Педагогічна діяльність Бруно Шульца в навчальних закладах Дрогобича міжвоєнного періоду. *Проблеми гуманітарних наук. Серія «Історія»*. 2015. Вип. 36. С. 103–121.

16. Хцюк А. Бруно Шульц – зачарований і звичайний. *Критика*. 2011. № 3–4. С. 42–47.

17. Шульц Б. Книга листів / укл. Єжи Фіцовський; пер. з пол. А. Павлишин. Київ : Дух і Літера, 2002. 360 с.

18. Шульц Б. Цинамонові крамниці та всі інші оповідання в перекладі Юрія Андруховича : оповідання / переклад з польської. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2017. Вид. четверте. 384 с.

19. Bartosik Marta. Bruno Schulz jako krytyk. Kraków : Universitas, 2000. 137 s.

20. Budzyński W. Uczniowie Schulza. Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 2011. 248 s.

21. Jarzębski J. Schulz. Wrocław, 1999. 232 s.

СПИСОК ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ:

22. Бруно Шульц – Андрій Павлишин. 2020. URL: <http://surl.li/gqmvk> (дата звернення: 20.08.2022).

23. Бруно Шульц і його рідне місто. 2021. URL: <http://surl.li/gqmxa> (дата звернення: 20.08.2022).

24. Бруно Шульц: інтелектуальна археологія. 2021. URL: <http://surl.li/gqmxg> (дата звернення: 20.08.2022).

25. Бруно Шульц: шляхами Дрогобича. 2018. URL: <http://surl.li/gqmxm> (дата звернення: 20.08.2022).

26. Життя і творчість письменника та художника Бруно Шульца. 2013. URL: <http://surl.li/gqmtx> (дата звернення: 20.08.2022).

27. Музей Бруно Шульца у Дрогобичі. 2018. URL: <http://surl.li/gqmxx> (дата звернення: 20.08.2022).

28. На грани сна и безумия: мир образов Бруно Шульца. 2013. URL: <http://surl.li/gqmxz> (дата звернення: 20.08.2022).

29. Пам'ятні місця Бруно Шульца у Дрогобичі. 2012. URL: <http://surl.li/gqmys> (дата звернення: 20.08.2022).

30. Прогулянка Дрогобичем з анімованих рисунків Бруно Шульца. 2015. URL: <http://surl.li/gqmyf> (дата звернення: 20.08.2022).

31. Регіон великої ересі. 2014. URL: <http://surl.li/gqmzq> (дата звернення: 20.08.2022).

32. Театр і смерть Бруно Шульца у Дрогобичі. 2022. URL: <http://surl.li/gqmwz> (дата звернення: 20.08.2022).

33. Три історії Бруно. Історія друга «Жінки Бруно». 2021. URL: <http://surl.li/gqmzy> (дата звернення: 20.08.2022).

34. Три історії Бруно. Історія перша «Свій Юзько». 2020. URL: <http://surl.li/gqnaa> (дата звернення: 20.08.2022).

35. ШульцФест (серія відеорепортажів). 2004–2022. URL: (VI) → <http://surl.li/gqnag>; (VII) → <http://surl.li/gqnal>; (IX) → <http://surl.li/gqnar>; (X) → <http://surl.li/gqnas> (початок); <http://surl.li/gqnbb> (епілог) (дата звернення: 20.08.2022).

36. Вишневий цвіт. 2012. URL: <http://surl.li/gqnbq> (дата звернення: 20.08.2022).

REFERENCES:

1. Artomov, I. V. (2007). *Problemy i perspektyvy vkhodzhennia Ukrainy v Yevropeyskyi Soiuz: navchalnyi posibnyk [Problems and prospects of Ukraine's entry into the European Union: a study guide]*. Uzhhorod: Lira [in Ukrainian].

2. Bolietskyi, V. (2022). *Venera z Drohobycha (pro Bruno Shultsa) [Venus from Drohobych (about Bruno Schultz)]*. Kyiv: Litopys [in Ukrainian].

3. Bruno Shults (1892–1942): bibliografichni pokazhchyk. (2018) [Bruno Schultz: bibliographic index] / uklad. N.M. Rishavi; redaktor S.Yu. Fartushok; retsenzenty: V.V. Menok; G. Yuzefchuk; vidpov. za vyp. M.M. Dmytriv;

Drohobyskyi derzhavnyi pedahohichniy universytet imeni Ivana Franka, Biblioteka. Drohobych: RVV DDPU im. I. Franka [in Ukrainian].

4. *Bruno Shults yak filosof i teoretyk literatury*. (2014) [Bruno Schultz as a philosopher and theorist of literature]: materialy V Mizhnarodnoho festyvaliu Bruno Shultsa v Drohobychi. Polonistych. nauk.-inform. tsentr im. Ihoria Menka DDPU im. I. Franka; redaktsiia V. Menok. Drohobych: Kolo [in Ukrainian, Polish, and English].

5. Kliekh, I. (2008). Terytorii snovydin – mala vitchyzna Bruno Shultsa [The territory of dreams is the small homeland of Bruno Schulz]. *Antolohiia naukovykh materialiv trokh mizhnarodnykh festyvaliv Bruno Shultsa v Drohobychi* / za red. V. Menok; Polon. nauk.-inform. tsentr im. I. Menka, DDPU im. I. Franka. Drohobych, 97–102 [in Ukrainian].

6. Malyk, Ya., Kyrychuk, O., Zalutskyi, I. (2006). *Yevropeyskyi Soiuz [European Union]*. Lviv: LRIDU NADU [in Ukrainian].

7. Matorina, N.M. (2022). Bruno Shults – pysmennyk i khudozhnyk, yakyi zblzyhuie narody (materialy do pozaau-dytornoj roboty z istorii zarubizhnoi literatury) [Bruno Schultz – a writer and artist who brings people together (materials for extracurricular work on History of Foreign Literature)]. *Modern research in world science: materialy V Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*. Lviv, 730–735 [in Ukrainian].

8. Matorina, N. (2021). Testovyi kontrol yak metod otsiniuvannia navchalnykh dosiahnen studentiv z istorii zarubizh-noi literatury (na materiali tvorchosti Bruno Shultsa) [Test Control as a Method of Assessing Students' Academic Achievements in History of Foreign Literature (Based on the Creative Work of Bruno Schultz)]. *Dydyktyka polonistyczna*, 7 (16), 266–279 [in Ukrainian].

9. Middelaar, L. (2021). *Nova polityka Yevropy. Desiat rokiv politychnykh kryz [The new policy of Europe. Ten years of political crises]*. Kyiv: Dukh i Litera [in Ukrainian].

10. Middelaar, L. (2018). *Perehid do Yevropy. Yak kontynent stav soiuzom [Transition to Europe. How a continent has become a union]*. Kyiv: Dukh i Litera [in Ukrainian].

11. Pavlyshyn, A. (2021). *Bruno Shults [Bruno Schultz]*. Kharkiv: Folio [in Ukrainian].

12. Tushynska, A. (2018). *Narechena Shultsa [Schultz's bride]*. Chernivtsi: Knyhy – XXI [in Ukrainian].

13. Fitsovskyi, Ye. (2014). *Bruno Shults. Knyga lystiv [Bruno Schulz. Book of letters]*; zibrav, uporiadkuvav, napysav komentar Yezhy Fitsovskyi / Pereklad z polskoi Lesi Lysenko. Kyiv: Dukh i Litera [in Ukrainian].

14. Fitsovskyi, Ye. (2010). *Rehiony velykoi yeresi ta okolytsi. Bruno Shults ta yoho mifolohiia [Regions of the great heresy and surroundings. Bruno Schulz and his mythology]*. Kyiv: Dukh i Litera [in Ukrainian].

15. Khomych, L. (2015). Pedahohichna diialnist Bruno Shultsa v navchalnykh zakladakh Drohobycha mizhvoien-noho periodu [Pedagogical activities of Bruno Schulz in educational institutions of Drohobych in the interwar period]. *Problemy humanitarnykh nauk. Seriiia "Istoriia"*, 36, 103–121 [in Ukrainian].

16. Khtsiuk, A. (2011). Bruno Shults – zacharovanyi i zvychainyi [Bruno Schulz – charming and ordinary]. *Krytyka*, 3–4, 42–47 [in Ukrainian].

17. Shults, B. (2002). *Knyha lystiv [Book of letters]* / ukl. Yezhy Fitsovskyi; per. z pol. A. Pavlyshyn. Kyiv: Dukh i Litera [in Ukrainian].

18. Shults, B. (2017). *Tsynamonovi kramnytsi ta vsi inshi opovidannia v perekladi Yuriia Andrukhovycha: opovidan-nia / pereklad z polskoi [The Street of Crocodiles (Cinnamon Shops) and all other stories translated by Yurii Andrukhovych: stories; translation from Polish]*. Kyiv: A-BA-BA-HA-LA-MA-HA [in Ukrainian].

19. Bartosik, Marta. (2000). *Bruno Schulz jako krytyk [Bruno Schulz as a critic]*. Kraków: Universitas [in Polish].

20. Budzyński, W. (2011). *Uczniowie Schulza [Pupils of Schulz]*. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy [in Polish].

21. Jarzębski, J. (1999). *Schulz [Schulz]*. Wrocław [in Polish].

22. Bruno, Shults – Andrii Pavlyshyn. (2020) [Bruno Schultz – Andrii Pavlyshyn]. Retrieved from: <http://surl.li/gqmvk> [in Ukrainian].

23. Bruno Shults i yoho ridne misto (2021) [Bruno Schultz and his hometown]. Retrieved from: <http://surl.li/gqmx> [in Ukrainian].

24. Bruno Shults: intelektualna arkeolohiia. (2021) [Bruno Schulz: Intellectual Archaeology]. Retrieved from: <http://surl.li/gqmxg> [in Ukrainian].

25. Bruno Shults: shliakhmy Drohobycha. (2018) [Bruno Schulz: By the Roads of Drohobych]. Retrieved from: <http://surl.li/gqmxm> [in Ukrainian].

26. *Zhyttia i tvorchist pysmennyka ta khudozhnyka Bruno Shultsa*. (2013) [Life and Creative Work of the Writer and Artist Bruno Schulz]. Retrieved from: <http://surl.li/gqmx> [in Ukrainian].

27. *Muzei Bruno Shultsa u Drohobychi*. (2018) [Museum of Bruno Schultz in Drohobych]. Retrieved from: <http://surl.li/gqmx> [in Ukrainian].

28. *Na grani sna i bezumija: mir obrazov Bruno Schul'ca*. (2013) [On the Verge of Sleep and Madness: the World of Bruno Schulz's Images]. Retrieved from: <http://surl.li/gqmxz> [in Russian].
29. *Pam'iatni mistsia Bruno Shultsa u Drohobychi*. (2012) [Memorial Places of Bruno Schulz in Drohobych]. Retrieved from: <http://surl.li/gqmyc> [in Ukrainian].
30. *Prohulianka Drohobychom z animovanykh rysunkiv Bruno Shultsa*. (2015) [Walk around Drohobych with the animated drawings by Bruno Schulz]. Retrieved from: <http://surl.li/gqmyf> [in Ukrainian].
31. *Rehion velykoi yeresi*. (2014) [The Region of the Great Heresy]. Retrieved from: <http://surl.li/gqmzq> [in Ukrainian].
32. *Teatr i smert Bruno Shultsa u Drohobychi*. (2022) [Theater and Death of Bruno Schultz in Drohobych]. Retrieved from: <http://surl.li/gqmwz> [in Ukrainian].
33. *Try istorii Bruno. Istoriiia druha "Zhinky Bruno"*. (2021) [Three Stories by Bruno. The Second Story – “Bruno’s Women”]. Retrieved from: <http://surl.li/gqmzy> [in Ukrainian].
34. *Try istorii Bruno. Istoriiia persha "Svii Yuzko"*. (2020). [Three Stories by Bruno. The First Story – “Svii Yuzko”]. Retrieved from: <http://surl.li/gqnaa> [in Ukrainian].
35. *ShultsFest (seriia videoreportazhiv). 2004 – 2022*. [SchulzFest (a series of video reports)]. Retrieved from: (VI) → <http://surl.li/gqnag>; (VII) → <http://surl.li/gqnal>; (IX) → <http://surl.li/gqnap>; (X) → <http://surl.li/gqnas>(початок); <http://surl.li/gqnbh> [in Ukrainian; in Russian].
36. *Vyshnevyyi tsvit*. (2012) [Cherry Blossom]. Retrieved from: <http://surl.li/gqnbq> [in Ukrainian].